

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีรายละเอียดสามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
2. เพื่อศึกษาความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
4. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนสถาบันผลิตผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. ผลของการศึกษาจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลความต้องการของครูเกี่ยวกับ แบบผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของครูและสามารถเลือกรูปแบบผู้นำเพื่อใช้ในการบริหารงานให้สอดคล้องกับความต้องการของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
2. ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาระดับสูงขึ้นไปในการดำเนินการ สรรหาผู้บริหารสถานศึกษาคนใหม่และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว

3. ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์สำหรับสถาบันที่มีหน้าที่ผลิต คัดเลือก พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือสร้างเนื้อหาในการผลิต คัดเลือกและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 แตกต่างกัน
2. ความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวนประชากรทั้งหมด 2,059 คน จำนวน 195 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางประมาณการ โดยการเทียบสัดส่วนจากประชากรทั้งหมดในแต่ละอำเภอ แล้วใช้วิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 343 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้ตอบจะอ่านข้อความที่แสดงลักษณะภาวะผู้นำ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับภาวะผู้นำ ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ เพื่อที่จะได้นำผลจากคำตอบมาแบ่งชั้นระดับภาวะผู้นำของครู ไปเป็นตัวแปรต้น ในการศึกษาได้แก่ ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูง ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลาง ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูง และครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง

ตอนที่ 2 จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการแบบผู้นำ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้ตอบจะอ่านข้อความที่แสดงลักษณะแบบผู้นำของผู้บริหารแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหาร ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมแนบหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดย เข้าพบผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง เพื่ออธิบายแนวการตอบแบบสอบถามและขอให้ตอบอย่างจริงจังที่สุด
4. รวบรวมแบบสอบถามที่ตอบแล้ว เพื่อจัดกระทำข้อมูลต่อไป

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม ครูที่มีภาวะผู้นำสูงมีจำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 81.34 ครูที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.66 ส่วนครูที่มีภาวะผู้นำต่ำไม่มี เมื่อแยกจำแนกตามเพศพบว่า ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงมีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.66 ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.71 ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงมีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 55.68 ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.96
2. ระดับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกได้ดังนี้คือ ความต้องการแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.99 ความต้องการแบบอัตตาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 2.58 และความต้องการแบบเสรีนิยม อยู่ในระดับน้อย ที่ค่าเฉลี่ย 2.25

3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีภาวะผู้นำสูงและครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง เกี่ยวกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 วิเคราะห์แยกเป็น 2 แบบ คือ แบบแยกเพศและแบบไม่แยกเพศ ดังนี้

3.1 แบบแยกเพศ คือ ครูเพศชายและครูเพศหญิงดังนี้

3.1.1 ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงและครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความต้องการแบบอัตตาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมากกว่าครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูง มีความต้องการแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลาง และมีความต้องการแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน

3.1.2 ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงและครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความต้องการแบบอัตตาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน มีความต้องการแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง และมีความต้องการแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน

3.2 แบบไม่แยกเพศ พบว่า ครูที่มีภาวะผู้นำสูงและครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความต้องการแบบอัตตาธิปไตยไม่แตกต่างกัน มีความต้องการแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง และมีความต้องการแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 ประมวลผลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน โดยวิธีแจกแจงความถี่ได้ดังนี้

จำนวน 137 คน มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีพรหมวิหาร 4 และยึดหลักธรรมภิบาล หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารงาน โดยกระจายอำนาจการบริหารวิชาการ บุคลากร งบประมาณและบริหารทั่วไป ไปสู่คณะครู

จำนวน 33 คน มีความเห็นว่า

จำนวน 138 คน มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครู โดยเฉพาะด้านความเป็นประชาธิปไตย และความประพฤติ ทั้ง กาย วาจา ใจ

จำนวน 140 คน มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรอย่างสม่ำเสมอและเป็นธรรมชาติ

จากข้อมูลข้อเสนอแนะดังกล่าว ทำให้ทราบว่าครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการปฏิบัติงานภายใต้วิถีชีวิตประชาธิปไตย ผู้นำที่เขาต้องการจะต้องมีแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย และมีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้ง กาย วาจา ใจ

การอภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่าครูมีภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำของครูที่แตกต่างกันนี้ สามารถจัดเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำปานกลาง จากการพิจารณาด้วยค่าร้อยละจะเห็นว่า ครูที่มีภาวะผู้นำสูงมีถึงร้อยละ 81 นับว่าเป็นความโชคดีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ที่ครูส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำสูง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน ได้ผ่านการคัดเลือกอย่างมีคุณภาพ โดยรูปแบบคณะกรรมการ ทำให้ผู้ที่ต่อความรู้ความสามารถขาดภาวะผู้นำ ไม่สามารถเข้ามาอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ สอดคล้องกับ เนาวรัตน์ สินสว่าง (2547 : 66 - 67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความต้องการพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 226 คน ผลการวิจัยพบว่า จำแนกครูผู้สอนได้ 2 กลุ่ม คือ ครูที่มีภาวะผู้นำสูงและครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง สอดคล้องกับ หทัยทิพย์ เบลญสุวรรณ (2548 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความต้องการพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 88 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัยสามารถแบ่งกลุ่มครูผู้สอนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครูที่มีภาวะผู้นำสูงและครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง จึงยืนยันได้ว่าครูประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

และครูประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีความใกล้เคียงกันในเรื่องของภาวะผู้นำทำให้เชื่อได้ว่า คุณภาพนักเรียนด้านสังคม อารมณ์ น่าจะใกล้เคียงกัน ยังสอดคล้องกับ สุภาพร สันติ (2544:57-58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 357 คน ผลการวิจัยสามารถแบ่งครูตามภาวะผู้นำได้ 2 กลุ่ม คือ ครูที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง สอดคล้องกับ ตาโรจน์ เฟิงสถิตย์ (2544:59-60) ได้ศึกษาวิถีภาวะของครูกับความต้องการแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 207 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการศึกษาพบว่า สามารถแบ่งครูผู้สอนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครูผู้สอนที่มีวิถีภาวะของครูสูง และครูผู้สอนที่มีวิถีภาวะของครูปานกลาง ทำให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า ครูประถมศึกษาไม่ใช่เฉพาะที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 แต่เป็นครูประถมศึกษาทั่วประเทศไทย สามารถให้ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ถ้าผนวกกับแบบผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้ตรงกับความต้องการของเขา

2. จากการศึกษาระดับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าครูมีความต้องการแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก มีความต้องการแบบอัตตาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการแบบเสรีนิยมอยู่ในระดับน้อย จะสังเกตได้ว่าครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ทั้งนี้ น่าจะมาจากผลพวงของการปฏิรูปการศึกษาในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิรูปกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการกระจายอำนาจทางการศึกษาลงสู่หน่วยปฏิบัติการ ได้แก่โรงเรียน ทำให้ ครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ตลอดจนชุมชน ต่างได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณและกิจการนักเรียน ด้วยเหตุนี้ ครูจึงมีโอกาสร่วมประชุมเรียนรู้ในการเป็นผู้นำผู้ตาม นั่นคือได้ซึมซับวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างไม่รู้ตัว จึงเป็นเรื่องที่ไม่แปลกที่ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ดนุพล อ้นพวงรัตน์ (2534 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษาแบบผู้นำของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความต้องการของครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ความต้องการแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชวน สุวรรณลิขิต (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาระดับความต้องการแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามที่คณะของครูอาจารย์ในสังกัดเดียวกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูอาจารย์ฝ่ายปฏิบัติการสอนจำนวน 364 คน ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการแบบผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังตรงกับหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่โรงเรียนประถมศึกษา เช่น สอดคล้องกับ เวศ ศรีละมุล (2532 : 29-38) ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าคณะวิชาที่เป็นผู้นำแบบต่างๆ ในวิทยาลัยครูภาคใต้โดยใช้หัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครูภาคใต้จำนวน 15 คน และอาจารย์อีกจำนวน 280 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ในการจำแนกแบบผู้นำของหัวหน้าคณะวิชาเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตยและแบบเสรีนิยม ในอัตรา 6 : 5 : 4 ตามลำดับ สอดคล้องกับมณูญ แสงเจริญ (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความต้องการของครูอาจารย์สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 2 พบว่า ครูอาจารย์ต้องการแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จรรยาภรณ์ งามญาติ (2529 : 58 - 60) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบของผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับบรรยากาศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 19 คน และ ครู 443 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบของผู้นำของอาจารย์ใหญ่เป็นแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอัตตาธิปไตย และแบบเสรีนิยม ในอัตราส่วน 9 : 5 : 5 ตามลำดับ จะเห็นว่างานวิจัยในประเทศที่ได้กล่าวมา ครูส่วนใหญ่มีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบประชาธิปไตยแทบทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงขอชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านควรตระหนักเลือกแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยตรงตามความต้องการของครู เพื่อครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะได้ร่วมกันพัฒนาการศึกษาอย่างมีความสุข สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติต่อไป สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศพบว่า สอดคล้องกับ ลิปปิทท์ และไวท์ (สมยศ นวีการ. 2544 : 406-407 ; อ้างอิงมาจาก Lippitt and White. 1953 : 527 - 533) ได้ศึกษาผู้นำโดยให้หัวหน้ากลุ่มใช้วิธีการปกครองลูกน้อง ในแบบที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษากระบวนการประสิทธิภาพในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม กับหัวหน้า ด้วยการทดลองใช้เด็กอายุประมาณ 10 ขวบ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม แล้วให้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีหัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนให้ปกครองเด็กเหล่านั้น โดยวิธีการปกครองที่แตกต่างกัน 3 แบบคือ อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม พบว่า เด็กเหล่านั้นชอบหัวหน้าแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบเสรีนิยม และแบบอัตตาธิปไตยตามลำดับ สอดคล้องกับ ยูริส (Uris. 1967 : 28) ได้ศึกษาการทำงานของสมาชิกในกลุ่มที่มีผู้นำในลักษณะต่างกัน ด้วยการสังเกตบรรยากาศพฤติกรรม และความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้นำที่มีหัวหน้าแบบประชาธิปไตยนั้น สมาชิกมีความสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับผู้นำ และสมาชิกแต่ละคนอยู่ในลักษณะเป็นเพื่อนกันและมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย การทำงานมีระบบราบรื่น ผลงานก้าวหน้า ถึงแม้ผู้นำจะไม่อยู่ก็ยังคงดำเนินการ

ปฏิบัติงานไปตามปกติ สำหรับกลุ่มผู้นำแบบอัตตาธิปไตย สมาชิกบางคนพยายามทำตัวเป็นคนสนิทของผู้นำด้วย และเมื่อผู้นำไม่อยู่ งานจะหยุดชะงักเพราะขาดผู้ตัดสินใจ ทำให้งานดำเนินไปอย่างล่าช้า ขาดความคิดริเริ่ม ส่วนกลุ่มที่มีผู้นำแบบเสรีนิยมนั้น การทำงานเป็นไปอย่างล่าช้าและขาดการริเริ่มเช่นเดียวกัน การทำงานเป็นแบบต่างคนต่างทำ ขาดประสิทธิภาพ สมาชิกของกลุ่มอยู่กันในแต่ละคนใครตัวมัน ไม่มีการตัดสินใจในการทำงาน และทำงานกันแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือขอไปทีเท่านั้น

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูที่ต่างกันเกี่ยวกับแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 สามารถอธิบายการพิจารณาได้ ดังนี้

3.1 ครูที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะการปฏิรูปการศึกษาในด้านการพัฒนาครูอย่างเข้มข้น โดยมีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยการอบรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูได้มาร่วมคิดร่วมปฏิบัติ เกิดทักษะการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ได้ให้โอกาสครูแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และที่สำคัญที่สุดคือ ครูได้สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการฝึกพัฒนาภาวะผู้นำทางอ้อม อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของหลายท่าน เช่น สอดคล้องกับ หทัยทิพย์ เบญจสุวรรณ (2548 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความต้องการพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยดังนี้ ครูที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการพฤติกรรมผู้นำโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เนาวรัตน์ สีนสว่าง (2547 : 66 - 67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความต้องการพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยดังนี้ ครูที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการพฤติกรรมผู้นำ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบอัตตาธิปไตย พบว่า ครูที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาด้านอัตตาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน จึง ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปน้อยทั้งคู่ น่าจะเป็นเพราะทั้งครูที่มีภาวะผู้นำสูงและครูที่มีภาวะผู้นำปานกลางเปรียบเหมือนดอกบัวที่โผล่พ้นน้ำแล้ว นั่นคือมีความรู้ความสามารถ มีวินัย มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม สามารถบังคับตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นบังคับ แต่ สอดคล้องกับ สาโรจน์ เฟื่องสติชัย (2544 : 59 - 60) ได้ศึกษาวิถีภาวะของครูกับความต้องการ

แบบผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีวุฒิภาวะของครูสูงและครูผู้สอนที่มีวุฒิภาวะของครูปานกลาง ผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิภาวะของครูสูงและครูผู้สอนที่มีวุฒิภาวะของครูปานกลาง มีความต้องการแบบเผด็จการ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย พบว่า ครูที่มีภาวะผู้นำสูง กับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีภาวะผู้นำสูง มากกว่าครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับมากทั้งคู่ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ควรพิจารณาเลือกแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา แบบประชาธิปไตย ในการบริหารจัดการ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ สุภาพร สันติ (2544 : 57 - 58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการแบบประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง สอดคล้องกับ หทัยทิพย์ เบญจสุวรรณ (2548 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความต้องการพฤติกรรมผู้นำผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย ดังนี้ มีความต้องการพฤติกรรมผู้นำประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบเสรีนิยม พบว่า ครูที่มีภาวะผู้นำสูง กับครูที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแล้ว อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยทั้งคู่ น่าจะเป็นเพราะทั้งครูที่มีภาวะผู้นำสูงและครูที่มีภาวะผู้นำปานกลาง ไม่ต้องการผู้บริหารสถานศึกษาแบบเสรีนิยม เพราะจะขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมาก ไม่ทราบว่าทำอะไร ผู้บริหารแบบนี้จะปล่อยให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีอำนาจกระทำการใดๆ ตามใจชอบ ไม่มีหลักการควบคุมดูแลและไม่ได้สร้างเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้ สำหรับการควบคุมงานว่า ใครปฏิบัติได้ผลหรือไม่ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นถูกมอบหมายให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาตัดสินใจเองอย่างเต็มที่ ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาอาจจะได้รับสิทธิในการเสนอความคิดเห็น กำหนดนโยบายเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรืออาจจะจัดทำแผนงานต่างๆ ได้ตามชอบใจ ไม่พยายามมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่ออกความคิดเห็นและไม่พยายามประเมิน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ อาภาภรณ์ ไชโย (2547 : 68-69) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะ

ของครู กับความต้องการ แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครนายก อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ผลการศึกษา พบว่า มีความต้องการ แบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ บุญเรือง แซ่หลี (2541 : 71) ได้ศึกษาวิถีภาวะของครู กับความพึงพอใจพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจพฤติกรรมผู้นำเสรี ไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการ แบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลาง ได้รับการอบรมตามมาตรฐานการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง เกิดความรับผิดชอบ มีวินัยในการปฏิบัติงาน สามารถครองตนได้เหมาะสมใกล้เคียงกัน แต่ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ นรินทร์ วงศ์สามารถ (2547 : 56 – 57) ได้ศึกษาวิถีภาวะของครูกับความ ต้องการแบบผู้นำผู้บริหาร ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 445 คน ผลการวิจัย พบว่า ครูเพศชายที่มีภาวะสูงกับครูเพศชาย ที่มีภาวะปานกลาง มีความต้องการแบบผู้นำโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เนาวรัตน์ สีนสว่าง (2547 : 66 – 67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความ ต้องการพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศชาย ที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการพฤติกรรม ผู้นำ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบอัตตาธิปไตย พบว่า ครูเพศชายที่มีภาวะ ผู้นำสูงกับครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบ อัตตาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำ ปานกลางมากกว่าครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นไปตาม ธรรมชาติของผู้ชายทุกๆ ไป นั่นก็คือ ครูที่มีภาวะผู้นำสูงชอบความอิสระ มีความรับผิดชอบ ไม่ชอบการ สั่งการซ้ำซาก เมื่อมอบหมายภาระหน้าที่ให้แล้ว ผู้บริหารสามารถไว้วางใจได้ ตรงกันข้ามกับครูที่มี ภาวะผู้นำปานกลาง จะมีแนวคิดแบบง่ายๆ ชอบตามสบาย ไม่เคร่งครัดในกฎเกณฑ์ เมื่อมอบหมายงาน ให้แล้ว ผู้บริหารต้องกำกับติดตามบ้าง ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ หทัยทิพย์ เบญจสุวรรณ (2548 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครู กับความต้องการพฤติกรรมผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ มีความต้องการพฤติกรรมผู้นำเผด็จการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมากกว่าครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูง

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย พบว่า ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลาง จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากค่าเฉลี่ยของทั้งครูเพศชายภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำปานกลางอยู่ในเกณฑ์ต้องการมาก แสดงว่า ครูเพศชายมีความรักความหวงแหนระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นที่น่ายินดีและช่วยกันสืบทอดประชาธิปไตยชั่วลูกชั่วหลานต่อไป ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ สาทโรจน์ เฟิงสถิติ (2544 : 50 - 60) ได้ศึกษา ภาวะของครูกับความต้องการแบบผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า มีความต้องการแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศชายที่มีภาวะของครูสูงมากกว่าครูเพศชายที่มีภาวะของครูปานกลาง

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบเสรีนิยม พบว่า ครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศชายที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูเพศชายชอบอิสระ แต่มีเหตุผลในการคิด สามารถเรียนรู้และแยกแยะสิ่งต่างๆได้ค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะจากการสังเกต พบว่าครูเพศชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีความขยันขันแข็ง สู้งาน ไม่ย่อท้อ ถึงแม้จะไม่ได้ขวัญกำลังใจก็ตาม แสดงว่าพวกเขาจะมีความรู้สึกต่อผู้นำแบบเสรีนิยมคล้ายกัน

3.3 ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง ได้รับการอบรมมาตรฐานการศึกษาในส่วนของครูผู้สอนอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง และประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 บริหารงานแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เกิดการพัฒนาการทางความคิดที่ใกล้เคียงกัน จึงหล่อหลอมแนวความคิดความชอบต่อแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาให้ใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยนี้ยัง สอดคล้องกับ หทัยทิพย์ เบญจสุวรรณ (2548 : 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับความต้องการพฤติกรรมผู้นำผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง มีความต้องการพฤติกรรมผู้นำเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบอัตตาธิปไตย พบว่า ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบอัตตาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะครูเพศหญิงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 ทั้งที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำได้รับการปฏิรูปในส่วนของความรู้ความสามารถ โดยผ่านการอบรมสัมมนาบ่อยครั้ง มีประสบการณ์ในการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และความคิดเห็นได้รับการตอบสนองจากผู้บริหารการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ทุกคนมีความรู้สึกต่อระบบเผด็จการในแง่ลบ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ สาโรจน์ เฟิงสตีล (2544 : 69 - 60) ได้ศึกษา ทัศนคติของครูกับความต้องการแบบผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า ครูเพศหญิงที่มีวุฒิภาวะต่างกันมีความต้องการแบบเผด็จการ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุภาพร สันติ (2544 : 57 - 58) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำต่างกันมีความต้องการแบบอัตตาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย พบว่า ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงมากกว่าครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลาง จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อตรวจจากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยจะพบว่าความแตกต่างมีมาก แต่ความต้องการของครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลางก็ยังอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นปกติที่ครูมีความต้องการระบอบประชาธิปไตย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรตระหนักเสมอว่าความเป็นประชาธิปไตยจะถูกใจครู ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ อาภาภรณ์ ไชโย (2547 : 68 - 69) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะของครู กับความต้องการ แบบผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า มีความต้องการแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของครูเพศหญิงที่มีวุฒิภาวะของครูสูงมากกว่าครูเพศหญิงที่มีวุฒิภาวะของครูปานกลาง

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการแบบผู้นำแบบเสรีนิยมพบว่า ครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำสูงกับครูเพศหญิงที่มีภาวะผู้นำปานกลางมีความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะครูเพศหญิงส่วนใหญ่มีวินัยสูง โดยเฉพาะจากการสังเกตครูเพศหญิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จะปฏิบัติหน้าที่ขยันขันแข็ง อยู่ในขอบเขตของกฎ กติกา ความต้องการแบบผู้นำแบบเสรีนิยมจึงไม่แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ นรินทร์ วงศ์สามารถ (2547 : 56 - 57)

ได้ศึกษาวิถีภาวะของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 445 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูเพศหญิง ที่มีวิถีภาวะของครูสูงกับครูเพศหญิงที่มีวิถีภาวะของครูปานกลาง มีความต้องการแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะศึกษารูปแบบผู้นำให้ถ่องแท้ โดยเฉพาะแบบผู้นำที่พิจารณาถึงลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ในส่วนที่สัมพันธ์กับความเป็นผู้บังคับบัญชาและ ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นเกณฑ์ ซึ่งสามารถแบ่งแยกแบบของผู้นำลักษณะนี้ได้ 3 แบบ คือ แบบ อัตตาริปไตย แบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติสถานที่ถูก สถานการณ์ กล่าวคือ ช่วงเวลาที่ย้ายไปประจำการ ณ โรงเรียนที่ครูมีภาวะผู้นำสูง ควรปฏิบัติ พฤติกรรมแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย หากย้ายไปประจำการ ณ โรงเรียนที่ครูมีภาวะผู้นำปานกลาง ควรปฏิบัติพฤติกรรม แบบผู้นำ แบบอัตตาริปไตยหรือแบบเสรีหรือแบบประชาธิปไตย ตามความเหมาะสม หรือตามสถานการณ์
2. ผู้บริหารการศึกษาที่มีหน้าที่ในการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะคำนึงถึง ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมแบบผู้นำของผู้บริหารเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 ต้องเน้นแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นพิเศษ เพราะ ความเป็นจริงปรากฏอยู่ในผลการวิจัยนี้ คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 มีความต้องการแบบผู้นำแบบประชาธิปไตย ในระดับความต้องการมาก
3. สถาบันผลิตผู้บริหารสถานศึกษา ควรเน้นการผลิตผู้บริหารที่มีคุณภาพทาง การศึกษา โดยการแทรกความรู้ความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมแบบผู้นำแบบอัตตาริปไตย แบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม ทุกขั้นตอนอย่างเอาจริงเอาจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในเขตจังหวัด
2. ควรศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของครูกับความต้องการแบบผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนที่สอนระดับอื่น เช่น ระดับมัธยมศึกษา